

VOLNÉ LISTY DOBRŠSKÉ

Ročník XVIII. - Číslo 1 - prosinec 2014

O poutnickém umění

Jiří Zemánek

"Je to země, která je skutečně inteligentní, nikoli izolované lidstvo. Společně s ostatními zvířaty, rostlinami a plynoucími mraky jsme tělesně ponořeni v myslí tohoto živoucího mystéria."

David Abram.

Poutnictví znamená obejmout zemi, přírodu a nechat se jí obejmout - a to všemi smysly! Jako poutník ji prostě nemohu obejít, uniknout z ní do jiné reality, ani ji nějak intelektuálně obelstít. Naopak je třeba být maximálně pozorný a zároveň pokorný, protože realitu země, která mě obklopuje a nese, nikdy neuvidím před sebou celou; je navíc jako žena neuvěřitelně proměnlivá, mnohoznačná, unikavá ... Abych se s ní mohl setkat, musím se s ní prostě „zaplést“, ztratit se v ní, zabloudit v ní. Taková je cesta do divočiny. Jen tak může být naše putování cestou, na níž „objevíme poklady“, na níž uvidíme svět i sami sebe jinak.

Proto poutnickou maximou Henry Davida Thoreaua bylo vydat se i na tu nejkratší procházku v přesvědčení, že už se z ní nikdy nevrátíme. Než se na ni vypravíme, měli bychom být schopni vše odevzdat. Jinak řečeno znamená to dokázat se oprostit od intelektuálních konceptů a zbytečných myšlenek, neboť: *„Je více věcí na nebi a na zemi než o kterých sníme ve své filosofii.“* Zemní umělec Robert Smithson charakterizoval samo umění jako: *„umět se ztratit“*, což o to víc platí pro *umění poutnické*. Při putování bychom se měli pokusit zapomenout na to, co nějak intelektuálně dopředu víme, na svá obvyklá hodnocení skutečnosti. Tím se nám totiž otevírá více šancí nechat se smyslovou realitou vtáhnout, vnímat ji jako živoucí přítomnost, opravdu se s ní setkat, být jí překvapení a pociťovat její zázračnost ...

Znamená to stát se účastníkem namísto pouhým divákem či nezaopatřeným pozorovatelem, navázat se světem přírody, který mě obklopuje a v sobě zahrnuje, skutečné „pouto“ (poutnictví odvozuji od tohoto pojmu), partnerský vztah - probudit svou spící vnímavost a dýchat, cítit a vidět zemi celým svým tělem. Dochází k tomu nejen dlouhou chůzí, ale také nocováním v krajině. Od té chvíle začínáme pozvolna víc a víc snít její sny. V tom je pro mě obsažena etika poutnictví, kterou nejlépe vyjádřil David Abram: *„Jsme lidmi jen v kontaktu a družnosti s tím, co je ne-lidské.“* Jen tak se nám může otevřít smysl pro posvátno, cit pro celistvost a vzájemnost života, či chcete-li pro jeho mystérium, jež v takových chvílích můžeme objevit ve svém srdci.

Jiří Zemánek (nar. 1953) je historik umění, publicista a kulturní aktivista. Jako odborný pracovník působil v několika státních galeriích, naposledy ve Sbírce moderního a současného umění Národní galerie v Praze, kde připravil řadu výstav. Po roce 2000 realizoval tři interdisciplinární výstavní projekty – *Divočina – příroda, duše, jazyk*; (2002) *Od země přes kopec do nebe ...* (2005); *Ejhle světlo* (2004-2005). V současné době působí jako překladatel a editor textů a publikací z široké oblasti holistického myšlení. Připravil k vydání dvě knihy amerického eko-filosofa Davida Abrama - *Procitnutí do živé země* a *Kouzlo smyslů* – a založil dvě občanská sdružení - *PILGRIM* a českou sekci *Budapeštského klubu*. Je nositelem ceny nadace *Tranzit* (2003), určené pro podporu výtvarného umění ve střední Evropě.

PILGRIM o.s. se zaměřuje na pěstování holistického přístupu k osobnímu rozvoji, ke krajině i k formování lidské kultury. Zaměřujeme se na zakládání poutnických cest a na péči o bezbariérovou krajinu. Jde nám o rozvíjení takového udržitelného životního stylu, v němž lidské společenství v kontextu všech svých aktivit samo sebe vnímá jako integrální součást většího společenství živé země. Toto společenství všech žijících druhů je pro nás onou větší hodnotou a realitou, kterou je především třeba rozvíjet a hájit; jeho zdraví a prospěch je základem zdraví a prospěchu celé lidské společnosti.

Dobřš není jediné místo, kde z dobrovolné iniciativy místních občanů a rodáků dochází k přeměně zchátralé a nevyužité budovy bývalé školy na kulturní a společenské centrum. Stará škola ve Vraném nad Vltavou se z vlastních prostředků pile nadšenců a patriotů pozoruhodným tempem výrazně proměňuje v místo, pulsující životem a nadšením, místo, které přitahuje nejen místní kreativce a občanské aktivity, ale také umělce, přátele kultury a koníčků rozličného ražení z blízkého i širšího okolí. Jak se říká „vrána k vráně sedá“, a tak dostalo jednoho letního dne dobršské sdružení pozvání na přátelské setkání v dobrovolnické kavárně v tamní škole, která slouží k odpočinku a diskusi nejen návštěvníků, ale i nadšenému personálu. Během návštěvy fotografií o historii Vraného nad Vl., místních sběratelských kousků stavebnice lego a po krátké prohlídce zrekonstruované budovy vznikl přirozený prostor pro započetí spolupráce, výměny zkušeností a především výstav mezi údolím Vltavy a vrcholky Pošumaví. Návštěvníci dobršské galerie se tak mohou těšit na hosta v podobě první jarní výstavní vlaštovky, která přilétne z Vraného nad Vl. v rámci počínající spolupráce galerie CoCo a Staré školy. Věřme, že nebude první a také poslední...

Více informací o projektu z Vraného nad Vltavou najde také na www.stara-skola-vrane.cz

DVAKRÁT 75

Jan Novák

S pomyslnými kyticemi se letos na přelomu podzimu a zimy vydáme do Strakoníc. S nimi je totiž spojena připomínka pětasedmdesátin dvou loutkářů, dvou Křešničků.

Josef (* 25. 11. 1939), kterému se neřeklo jinak než Pepík, měl život pohnutý a mnoho vypovídající o době, kterou mu bylo dáno prožít. Vystudoval střední zemědělskou školu, pak se stal referentem pro zemědělství na Okresním národním výboru ve Strakonících, od roku 1966 do roku 1970 byl redaktorem regionálních novin. V roce 1972 byl v politickém procesu odsouzen na rok a půl odnětí svobody. Od roku 1974 byl v JZD krmičem prasat a když mu tuto práci zdravotní důvody znemožnily vykonávat, stal se v JZD nočním hlídačem.

Jak se s životem pral? Odpovím citací ze soukromého dopisu psaného někdy v roce 1984: „Nechci si dělat z huby sráč a ani nechci, když dívám se do zrcadla, mít pocit, že bych si měl plivnout do ksichtu. Svět je tak složitéj a pořád se mi nechce přijmout ten vzorec úspěšného žití, to známé držet hubu a krok, to nevšímání si svinstva, to krčení se v pravý čas. Je mi z toho na blití.“

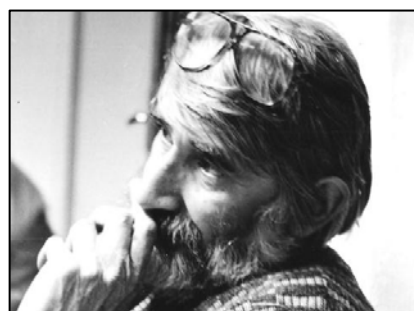
Když Pepíkův strýc Alois Křešnička založil ve Strakonících loutkové divadlo Radost, přitáhl ke spolupráci i Pepíka. Manuelně na loutky moc šikovný nebyl a tak mu dali občas něco zamluvit, občas něco zrežirovat. Ale dostal zadání, aby něco napsal. A tak se zvolna rodil originální loutkářský autor jakých mnoho nemáme ani mezi amatéry, ani mezi profesionály. Stál hned z počátku za dvěma hvězdnými inscenacemi strakonických, Barevnými pohádkami (1966) a Tomanem a lesní pannou (1969). A pak těch inscenací byla dlouhá řada, ať už to byly texty autorské nebo jen všelijaké „předělávky“ jak sám říkával. Jeho texty jsou psány znělou češtinou, často hladce plynoucími verši, někdy ovšem až příliš hladce. Ale prakticky žádnému textu nechybí autorská představa jevištního dění, charakterů postav a vztahů mezi nimi. Mnohá hra je potěšením pro fantazii čtenáře a těžko rozlousknutelným oříškem pro režiséra. Možná, že hry Pepíka Křešničky na svého režiséra teprve čekají.

Pomyslnou kyticí klademe Pepíkovi Křešničkovi na hrob. Tragická smrt ho dostihla 22. 11. 1997. Zastal se slabšího proti šikaně a stal se za to terčem surového útoku. Při nešťastném pádu si prorazil spodinu lebeční a krvácející byl odtažen kamsi na chodbu. Když ho tam lidé našli a zavolali lékaře, bylo už pozdě. Tu smrtící ránu vedl člověk, o kterém všichni věděli, že byl napojen na StB a kterého se všichni báli. Jeho čin ohodnotil soudce dvěma roky vězení.

Druhý pětasedmdesátník je Ivan Křešnička (* 4. 12. 1939), syn Aloise Křešničky a člen Radosti od souborových začátků. V čele souboru stál od smrti svého otce v polovině sedmdesátých let, inscenoval většinu textů Pepíka Křešničky, jeho režie se vyznačovaly technologickou promyšleností. Jeho zásluhou se strakonická Radost objektivně zabývala černým a luminiscenčním divadlem. K „velké“ Radosti si ještě přidal „malou“ Radost, dětský soubor, který několikrát přivedl na festivaly Kaplické divadelní léto, Táborské práce i Loutkářskou Chrudim. S dětmi pracoval v letech 1976-1993.

Ivan Křešnička patrně nejvíce ocení kyticí jetele pro své králíky. Po opakujících se a vyčerpávajících neshodách s vedením kulturního domu pověsil v roce 2000 loutkařinu na hřebík a pěstuje králíky. A ti se mají k světu.

Ing. Jan Novák - postupně, někdy i souběžně jevištní technik, loutkoherec, režisér, autor a upravovatel, dramaturg, organizátor, archivář, předseda umělecké rady a vedoucí pražské Říše loutek, historik nejstarších amatérských souborů.

Ani v druhé výstavní sezóně pod křídly nového názvu neztratila dobršská galerie nic na svém tempu. Již tradičně byly do dvou sobotních odpolední soustředěny vernisáže čtyř umělců či umělkyní.

První čtveřice představila v konci června práce v širším spektru výtvarných oborů od fotografie přes kresbu a malbu k šperku. Do Dobrše se prostřednictvím nového cyklu fotografií *Chlévská lyrika* navrátil Jindřich Štreit a prostřednictvím kreseb s názvem *Podlesí na kole* i Marcela Vichrová, tentokrát s ještě jejím malým rodinným příslušníkem Jáchymem Bartoníčkem. Novými hosty v Dobrši byly pak šperkařka *Simona Kafková s výstižným názvem výstavy Příroda- poklad, plast a já a*

host, bydlicí za oceánem, Američan Craig Cahoon prostřednictvím kreseb s názvem *Barevné rytmy*. Jednotlivé vernisáže nevšedním provedením skladeb na harmoniku doprovodil Jakub Komrška.

V polovině srpna uvolnily tyto čtyři místo dalším, když pod kurátorským vedením Jiřího Zemánka byl prezentován projekt s názvem *Krajinami světa a duše*, uvozený jeho slovy: „*Co je to svět a co je duše? Neexistuje uprostřed labyrintu naší psýché místo, v němž jsme spojeni s celým tímto zázračným Theatrem Mundi? Nejsme spíš součástí obsáhlé Anima Mundi, Duše světa?*“ Tyto a podobné otázky rezonovaly v dílech čtyř výtvarníků, kteří se představili na druhé společné letní výstavě a sice Čechokanaďana Marka Floriana (*Theatrum Mundi*), čerstvé absolventky Fakulty výtvarných umění ČVUT v Brně Anny Sypěnové (*Spojenci*) a dvou spolužaček, absolventek AVU s již zřetelnou výtvarnou praxí Evy Výborné (*Labyrinty*) a Zuzany Füsterové (*Zrcadla noci*). Vernisážové odpoledne obohatila o skvělý zážitek hudbou a zpěvem v podobě španělských rytmů sourozenecká kapela rodiny Mlčochových z nedaleké Malče u Vacova.

V řadě poslední letošní výstava byla putovní, premiéru měly díky ní v říjnových dnech podkrovní prostory galerie. Budovy. Výstava *Známa neznámá jihočeská architektura* je výsledkem dlouholeté odborné práce zaměstnanců Národního památkového ústavu a jejich externích pracovníků. Autoři zpracovali informace do výstavních panelů rozdělených do tematických skupin, které ukázaly hodnotné a zajímavé realizace staveb v jihočeském kraji a také představily některé významné jihočeské architekty.

I letošní poděkování patří všem, kteří jakkoli přiložili ruku k dílu a pomohli výstavě a jejich vernisáže uskutečnit. Zmíním především především Květu Čulejovou, Věru Hodinovou, Viktorii Piskačovou, Pavla Mráze, Evžena Marka a také již tradiční průvodkyní objektem a výstavami Jarmilu Kramlovou. Je zde opět prosinec - druhá výstavní sezóna v novém pojetí galerie je tak minulostí. Již nyní se ale těšíme společně na tu další - tedy na shledanou v galerii CoCo v roce 2015!

Projekt rozhledny a poutní stezky šumavským Podlesím má své pokračování.

V posledním listopadovém týdnu byla zastupitelstvem Obce Drážov schválena změna územního plánu obce. K této příležitosti vydal Městský úřad ve Strakoncích, odbor rozvoje veřejnou vyhlášku. Změna se týká i využití pozemku pro stavbu rozhledny. Tím byl nastolen důležitý předpoklad pro získání územního rozhodnutí na stavbu rozhledny na Šibeničním vrchu na Dobrši.

Ve čtvrtek 11. prosince se v Dobrši uskutečnila veřejná prezentace záměru stavby rozhledny. Přítomni kromě spoluautora návrhu byli starostka Obce Drážov Jiřina Vávrová, místostarosta Obce Drážov Miroslav Churáň, předseda Svazku obcí šumavského Podlesí Milan Žejdl, ing. Miroslav Šobr, vedoucí oddělení ochrany přírody z Odboru životního prostředí Městského úřadu ve Strakoncích a zastupitelé obce, žijící v Dobrši Pavel Rejšek a Václav Hlavnička.

V této souvislosti byl představen podrobněji Josefem Peckou i záměr „Poutní stezky šumavským Podlesím“, přímo navazující na rozhlednu samotnou. V širším kontextu se o duchovním rozměru projektu a vztahu člověka a krajiny zmínil Jiří Zemánek. Vzhledem netradičnímu prostorovému pojetí rozhledny se otevřela polemická diskuse, ve které své názory projevil jak její odpůrci, tak příznivci pojetí soudobé architektury v krajině. Projekt se přes drobná úskalí těší nemalé podpoře a oblibě a bude na základě zajímavých podnětů od veřejnosti dále doplňován. Projekty rozhledny a poutní stezky by se měly vzájemně doplňovat a umožnit tak v případě realizace navštívit milovníkům přírody, památek i méně známá místa především ve správních územích obcí, sdružených ve Svazku obcí šumavského Podlesí.

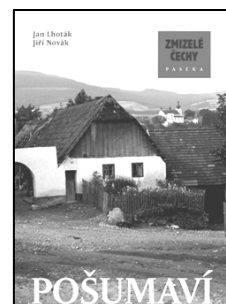
Informace naleznete také na www.facebook.com/pages/Rosinanta-rozhledna

Kniha „Zmizelé Pošumaví“ / Jan Lhoták a Jiří Novák

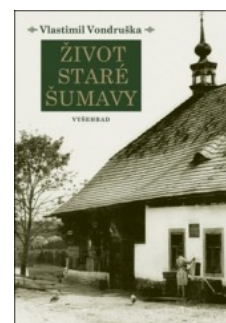
Kniha z edice Zmizelé Čechy nakladatelství Paseka seznamuje čtenáře slovem i obrazem s kouzelným krajem Pošumaví. Kdo jede na Šumavu, míjí Pošumaví. A to doslova. Kouzelný kraj leží ve stínu šumavských hor, ale i turistického zájmu. A přitom může mnohé nabídnout. K vidění tu jsou horské oblasti i úrodnou nížiny Pootaví. Gotické i barokní kostelíky umně vkomponovala lidská ruka do zvlněné krajiny mezi louky a pole, které obdělává zdejší lid již od středověku. Některé rody jsou na svých statcích usazeny přes čtyři sta let. Pošumaví žije, není to skanzen. Tak pojedte s námi do Pošumaví. Fotografie zaznamenávají území od Čachrova na západě po řeku Volyňku na východě. Severní hranici tvoří lokality Zavlekov, Nalžovské Hory, Katovice, jižní Kunkovice, Petrovice u Sušice, Nezdice na Šumavě, Stachy, Zdikov a Čkyně. Oblast je rozdělena do Klatovského, Strakonického a Prachatického okresu. V knize naleznete i historickou fotografii Dobruše.

Vydalo v r. 2013 nakladatelství Paseka. Doporučená cena 289,- Kč.

Kniha „Život staré Šumavy“ / Vlastimil Vondruška**Šumava od pravěku do počátků 20. století**

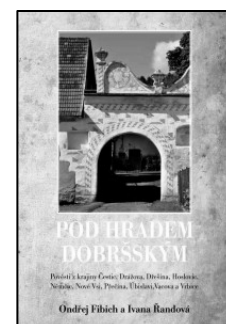
Kniha historika a spisovatele Vlastimila Vondrušky vypráví čtivým a přitom fundovaným způsobem o proměnách život staré Šumavy. Je doplněna téměř stem unikátních dobových fotografií ze sbírek Muzea Šumavy v Sušici. Autor popisuje osídlení hor od pravěku až do počátků 20. století a prostřednictvím příběhů a citací z dobových pramenů představuje rozmanité skupiny tehdejších obyvatel, ať již to jsou rolníci, dřevaři, skláři, pastýři nebo pašeráci a lupiči. Kniha rovněž popisuje lidovou architekturu, oděv, zvyky i způsob obživy. Potěší určitě nejen ty, kteří obdivují krásu Šumavy, ale všichni, kteří si váží života našich předků. Publikace vychází již ve druhém, upraveném a rozšířeném vydání.

Vydalo nakladatelství Vyšehrad. Doporučená cena 200,- Kč.

Kniha „Pod hradem dobršským“ / Ondřej Fibicha Ivana Řandová

Nabízíme vám krátké představení knihy od Ondřeje Fibicha: „Bývala pošumavská krajina plná kořenitého vyprávění, zasmušilých vzpomínek i projevů lásky k domovu. Podivuhodní mužové a ženy nám zanechali desítky příběhů o časech, kdy jste mohli za vsí potkat polednici, v lese divého muže a u rybníka hastrmanku. Kdy noční louky oživaly rejem světélek, ve studánkách bývala voda zázračná a o svatojánské noci jste mohli zbohatnout nebo ztratit život skrze kouzla čarodějnic. Již dávno dovyprávěl z kazatelny páter Ondřej de Waldt své mravoučné historky. Dudák Jan Racocho tu kdysi o černých hodinkách napínal mládež strašidelnými bájemi. Do nebe odešel i Josef Křešnička rozesmávat andělské posluchačstvo. Proto budiž pochváleny ruce, které pečlivě zaznamenaly lidové a historické pověsti z kraje pod hradem dobršským. S dovolením našich předků jsem je sebral a podle své sbírky Prácheňský poklad vypravuji dalším generacím.“

Knihu v ceně 110,- Kč můžete objednat v sekci „obchod“ na stránkách www.dobrs.cz.

Kniha „Šumava – genius loci“ / Vladimír Kunc

Obrazová publikace zachycuje krásy Národního parku Šumava na téměř 200 fotografiích Vladimíra Kunce. Texty a popisky jsou v českém, anglickém a německém jazyce.

Šumavo, kde Genia loci máš? (ukázka textu PhDr. Františka Kubů). „Řekne-li se, že nějaké místo má svůj „genius loci“, myslí se tím, že z tohoto místa vyzařuje něco výjimečného, něco jedinečného, možná až zázračného. Něco, co si zapamatujeme a co s tím místem již navždy budeme spojovat. Snad pocit, chvění, nutková vzpomínka, často voňavá a barevná, která v nás vyvstane vždy, když zazní jméno toho místa. Svůj „genius loci“ má mnoho míst, ale Šumava ho má nějak víc. Už to jméno Šumava! Vněm je vábivý šum nesčetných korun stromů, co se rozlévají po zprohýbané, pestrobarevné paletě horského světa, plného tiché a přemítavé krásy. Jakoby sochařskou rukou uhlazené linie hor se střídají se stinnými údolními, v nich šplouchavě plynou do kapradin zakleté potoky a dravě pospíchají horské říčky. Z mlh se tu jen nelehce derou sluneční paprsky, aby rozsvítily tisíce hvězd na kapkách odcházejícího deště.

Ve vlnivém moři zelených lesů se ukrývají osamělé skály a na širých náhorních planinách se musíš mít na pozoru před vábivým kouzlem nebezpečných slatí. V každou roční dobu tu najdeš poetická zákoutí mimo čas a civilizaci i ohromující výhledy do zasněžených dálav, stačí jen opustit pohodlí domova a zamířit na jih.“

Vydalo nakladatelství Video-Foto-Kunc. Doporučená cena 390,- Kč.

